

Inatsisartuni ilaasortaq, Sara Olsvig, Inuit Ataqtigiit

§ 37-mut tunngatillugu apeqqtup Sara Olsvigimut akissutiginera

Asasara Sara Olsvig

Piareersarfinnut tunngatillugu apeqqtinnut qujanarsuaq. Imatut akissuteqarfigivagut:

1) Inuit Piareersarfittut akornanni ukioqqortussutsip agguataarnera qanoq ippa?

Piareersarfiit siullermik pingaarnertullu tassaapput ilitsersuisutut sullissiviit, taamaalillutik atuagarsornermik imaluunniit atuagarsornerunngitsumik ingerlataqartut tamaasa iliuusissatut pilersaarutimik ilaattut ingerlatsiffialugit.

2014-imi Piareersarfinni atuagarsornermik atuagarsornerunngitsumillu katillugit 577-inik ingerlatsisoqarpoq.

Ingerlatsisunit taakkunannga 73-it 1984-imi sioqqulluguluunniit inunngorsimapput, utoqqaanerpaaq 1961-imeersuulluni. Inuit 365-it 1985-ip aamma 1996-ip akornanni inunngorsimapput. Kiisalu 139-t 1997-imi inunngorsimangikkunik 1998-imi inunngorsimapput.

Ingerlatsillutik naammassinnittut taakku saniatigut 148-t aallartisarneqarput, 2015-imilu ingerlaqqillutik.

Atuagarsorluni AEU-mi piginnaangorsarfimmi, Piareersarfinni ingerlatani annertunerpaajusumi 2014-imi maajip qaammataani soraarummertuni imatut ukiutigut agguataarsimasoqarpoq:

2014-imi maajimi AEU-mi ilinniartut ukiuisa agguataarneri	Ilinniartut soraarummeertut katillugit	Soraarummeertuni ilinniartut tamakkiisut pct.-inngorlugit
25-t sinnerlugit ukiullit	150	34
18-25-t akornanni ukiullit	209	48
18-it inorlugit ukiullit	77	18
Katillugit	436	100

11. august 2015
Sagsnr.
Dok. Nr. 202558

Postboks 1601
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 32 56 00
E-mail: isiin@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

2) Inuit Piareersarfittut akornanni sumiiffikkaartumik illoqarfinni, nunaqarfinni kommuninilu agguataarneri qanoq ippat?

Ukiumoortumik kiffartuussinissap atsiorderani illoqarfiit ataasiakkaat tamarmik/Piareersarfiit qaammatit qulikkaarlugit ilinniagaqartussanik aalajangersimasunik tunineqartarput. Ilinniagaqarneriutit qaammatikkaartut 4300,- kr.-upput (aningaasat 4200,- kr.-ugaluarput, 1. maj 2015-imi 4300,- kr.-mut qaffannissaata tungaanut). Aningaasat Piareersarfinni ingerlataqartunut inunnut akiliutigineqartarput. Malugiulli inuit 18-it inorlugit ukiullit 2150,- kr.-sisarmata.

Assersuutigalugu 2015-imi Narsami qaammatini qulini ilinniartussatut 35-t tunineqarput. Narsami Piareersarfiup ilinniartussat taakku ingerlatassanut atuagarsornertalinnut imaluunniit atuagarsornertaqanngitsunut atorneqarumaassanersut aalajangertarpei, aammalu aningaasat inunnut 18-ileereersimasunut imaluunniit 18-ileereersimangitsunut tigusassanut atorneqarumaassanersut aalajangertarlugu.

Atuagarsorluni ingerlatat tassaapput AEU-mi imaluunniit FA-mi ingerlatat. Atuagarsornertaqanngitsumik ingerlatat tassaasinnaapput sannavittut ittuni ingerlatat (Narsami InuSullivimmik taaguuteqarpoq, Nuummi Piorsaavik, illoqarfiit allat allanik taaguuteqartitsipput), tassaasinnaappullu suliffimmik sungiusarnek imaluunniit Timi Asimitut assingusumik inuttut ineriartortitsinermik ingerlatat sivikinnerusut. Kiisalu nuna tamakkerlugu ilinniartut 30-nit 40-nut DK-mut højskoleriartinneqartarput.

Ingerlatat qaammatinit marlunnit pingasunut sivilissuseqartarput, allalli ukiunit marlunnit pingasunut sivilissuseqarsinnaallutik, innuttaasup ilinniagaqalernissamut imaluunniit suliffeqarfimmut ingerlariaqqinnissanut ikiorsiinissamut pisariaqartitsinerup annertussusia apeqqutaalluni.

2015-imi qaammatinut qulikkaanut ilinniartussat agguataarneri kommunit kiffartuussinissamik isumaqatigiissutaani imatut isikkoqarput:

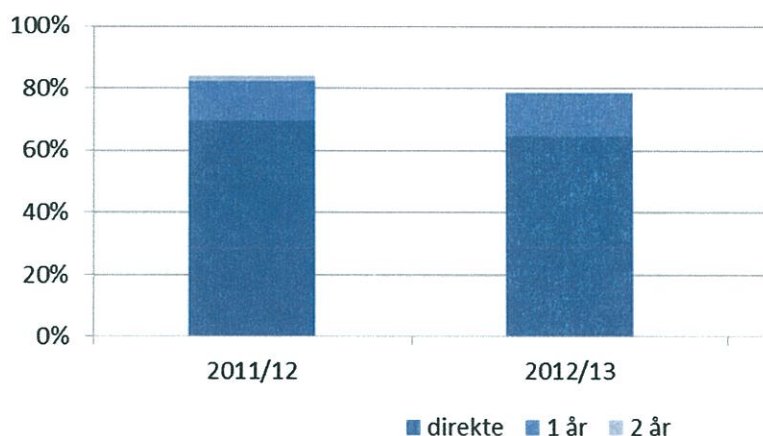
Nanortalik	35
Qaqortoq	42
Narsaq	35
Paamiut	29
Nuuk	70
Tasiilaq	35
Ittoqqortoormiit	40
Maniitsoq	60
Kangaamiut	5
Sisimiut	62
Kangaatsiaq	25
Aasiaat	39
Qeqertarsuaq	28
Qasigiannugit	36
Ilulissat	65
Uummannaq	45
Upernavik	35
Qaanaaq	19

Kommunimi namminermi illoqarfiit akornanni ilinniartussat amerlassusiisa katiterneqarnissaannik allannguuteqartitsinissamut kommunit periarfissaqarput.

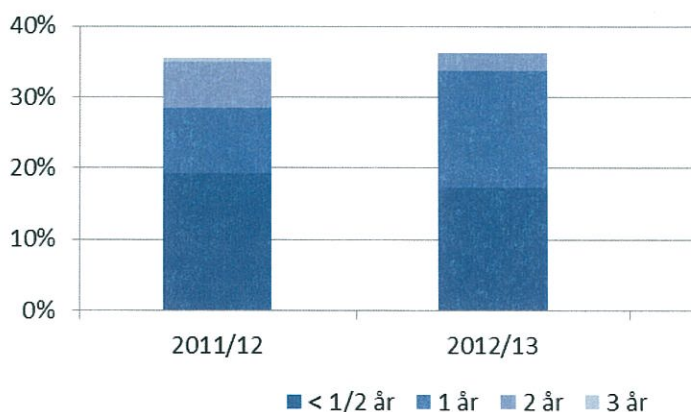
3) Inuit Piareersarfissimasut akornanni Piareersarfimmiissimanerup kingorna qassit ilinniarlutik ingerlariaqqittarpat?

Piareersarfimmi atuagarsorluni AEU-mik imaluunniit FA-mik ingerlassamik naammassisaqareernermit kingorna ukiup ataatsip, marluk pingasullu kingornatigut inuit qanoq amerlatigisut ilinniakkamik aallartitsisimanersut ilusiliani 1-imi 2-milu nalunaarsuinerit kingullit takutinneqarput.

Ilusiliaq 1: FA-mik naammassinnittut nangitsillutik ilinniakkamik aallartitaqarsimasut amerlassusaat.

Ilusiliaq 2: Kingullermik nalunaarsukkamit AEU-mik ingerlassap naammassereerneratigut nangitsillutik ilinniakkamik aallartitaqarsimasut amerlassusaat.

4) Inuit Piareersarfissimasut akornanni Piareersarfimmiissimanerup kingorna qassit suliffittaartarpat?

Piareersarfereernerup kingorna kikkut suliffeqaleneri pillugit ataasiakkaanik tamakkiisumik isiginniffeqarpugut, kikkulli qanoq amerlatigisut tamakkerlugit Piareersarfereerlutik suliffeqalersimanerik toqqorsivitta tigusinniffigisarnissaanik suli ineriartortitaqanngilagut. Taamaattumik akissutissamut killiffiliussap iluani Piareersarfimmi ingerlataqareernerup kingornatigut qanoq amerlatigisut tamakkiisumik suliffeqalersimani qulakkeerneqarsinnaasimangilaq.

Naalakkersuisoqarfiup ilaatigut Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik suleqatigalugu inuusuttut tamakkerlugit ataatsimut isigisinnaalernissaannut pitsaanerusumik pilersitsiniarnermik ingerlataqarpoq, suliamilu tassani Piareersarfimmi ingerlataqareernerup kingorna qanoq amerlatigisut suliffeqalernersut nalunaarsorneqartassapput. Suliap siullermeertumik inernerisassaanik saqqummiussaqaarnissaq 2015-ip naanerani naatsorsuutigineqarpoq.

5) Naalakkersuisut Piareersarfiit iluatsilluarnissaannut tunngatillugu sunik tunngaveqarpat?

Kommune peqatigalugu kiffartuussinissamik isumaqatigiissutaasuni ilanngussani anguniagassat assigiinngitsut oqaasertalersugaapput. Kommune Kujalleq peqatigalugu isumaqatigiissutaasumit tigulaariffigisaq ataaniippoq, kommuninilli allanik isumaqatigiissutaasuni oqaasertaliussat atorneqartut assigiillutik:

2015-imut anguniagaq tassaavoq Kiffartuussinissamik isumaqatigiissut najoq-qutaralugu sultanik attassillunilu aallartisaanissaq. Tassunga ilanngullugu pingaaruteqartoq tassaavoq Piareersarfimmi suliffissarsiuussisarfiup peqataalersinneqarnissaa aamma/imaluunniit kommunimi ilinniagaqarfiup immikkoortuata aamma suliffeqarfeqarfiup immikkoortuata sapinngisamik annertunerpaamik qanimut suleqatigiinnerunissaasa attanneqarnissaat.

Kommune Kujallermit inuit amerlassusaannut naleqqiullugit ilinniakkamik aallartitaqartussat imaluunniit sulisinnaalersillugit piginnaangorsarneqartussat ukiunut siuliinut sanilliullugit 2015-imi amerleriarsimassasut naatsorsuutigineqarpoq.

Ilinniarnermi anguniakkat

2014-imi ilinniarsinnaanissamut piginnaangorsarlutik tiguneqarsinnaangorsimasut minnerpaamik amerlaqataat 2015-imi Piareersarfimmi ingerlatamik ilinniakkamik piginnaangorsarlutik tiguneqarsinnaangorlutik naammassinissapput.

Inuit AEU-mik ilinniartitaasut minnerpaamik 2014-imi modulinit marlunnik ataaseq angusiffigissavaat.

6) Piareersarfinni sulisut ilinniartitsisullu sunik neqerooruteqarfigineqarlutik pikkorissarsinnaanerat periarfissaava?

Ukiut tamaasa, imaluunniit ukiut allortarlugit Piareersarfinni ilinniartitsisunut Namminersorlutik Oqartussat faginik ilinniartitsisut katersuutsittarpei. Tamatuma saniatigut kommunit ataasiakkaat kissaatigisaannut pisariaqartitaannullu immikkut ittumik naleqqussakkatut pikkorissartitsinernik imaluunniit isumasioqatigiissitsinernik aningaasaliissutissanik kommunit imaluunniit Piareersarfiit ataasiakkaat tamarmik Namminersorlutik Oqartussanut qinnuteqarnissaminnut periarfissaqarput. Ilaatigut Kommune Kujallermi ilinniartunik inuusuttuunerusunik atuagarsornikkut piginnaangorsarniarlutik Piareersarfinnut qinnuteqartunik isumaginninnissamut pitsaanagerusunik sakkussanik kissaateqarmata ilinniartitsisunut ilinniartitseriaatsimik pikkorissartitsisoqarsimavoq.

2015-imi aprili Piareersarfinni ilitsersuisartut qallunaat højskolinut toqqartukkanut aamma Kalaallit Illuutaannut paasiniaatinneqarlutik angalatinneqarput. Tamanna pivoq DK-mi ilinniagaqarneq højskolernerlu pillugit ilitsersuisartut ilitsersuinissaminnut piginnaaneqarluartut pingaaruteqavissortumik isumaqarfigigatsigu.

Aammattaaq Piareersarfiit ataasiakkaat qarasaasiatigut ilinniartitsinernik ingerlasartussamut, Namminersorlutik Oqartussanit suliniummut tapiiffigineqarlutik aallartitaqarput.

7) Piareersarfinni suliffissaaleqisut naleqquttunngorlugit gruppinnut immikkoortinneqartarnerannut misilittakkat qanoq ippat?

Illoqarfiit ilaanni suliffissarsiuussisarfinni suliffissaaleqisunik tamanik tulluarsaasoqartarpoq, illoqarfinnili allani inuusuttunik 25-t inorlugit ukiulinnik tulluarsaqatigiissaarineq najukkami Piareersarfimmi pisarluni.

Naleqquttunngorlugit gruppinnngortitsisarneq innuttaasut ataasiakkaat tamaasa nalilersuiffialugit pisarpoq. Ingammik sumiiffinni inukinnerusuni, kikkut tamarmik imminnut ilisimaffigisaanni suliassaq pisariullunilu artornartoq suliassaasarpoq.

Kommunini atorfilinnut Namminersorlutik Oqartussat pikkorissartitsiuartarput aammalu suleqatinik ilinniartitsisoqartarluni, taamaalilluni naleqquttunngorlugit gruppinnngortitsisarnerup kikkut suliffeqarfimmut piareersimanerannik, kikkullu suliffeqalernissamut piareertussanngorlugit iliuuseqarfigineqartariaqarnerinik eqqortumik takussutissiissalluni.

2015-imi ukiakkut naleqquttunngorlugit gruppinnngortitsisarnerup qanoq assigiissaarneqarnissaanut tunngatillugu kommuninit sinniisuutitanik workshoppeqartitsinissaq pilersaarutigineqarpoq, taamaalilluni nuna tamakkerlugu naleqquttunngorlugit gruppinnngortitsisarnermik kiffartuussineq assigiiartumik innuttaasunut ingerlasussatut qulakkeerneqassammat, aammalu kommunit akimorlugit paasissutissatut tunngavigisanik assersuunneqarsinnaasunik aamma pissarsisoqarsinnaassammat.

8) Naalackersuisut suliffissaaleqisut naleqquttunngorlugit gruppinnut eqqortunut agguataarneqartarnissaat pillugu iliuuseqarpat? Taamaappat, qanoq?

Kommunit peqatigalugit Namminersorlutik Oqartussat kiffartuussinissamik isumaqatigiissutaanni Piareersarfinni ilinniartunik piginnaanngorsartussatut innersuuisarnermut tunngatillugu imatut allassimasoqarpoq:

"... Piareersarfinni piginnaanngorsaaneermik ingerlassamut inuit innersuussat piumassuseqartuupput, imaluunniit taamaalisinnaapput, aammattaarlu ingerlassap naammassinissaanut piviusumik periarfissaqarlutik, kiisalu piginnaanngorsaaneq naammassereerpat ilinniarnermut suliffimmulluunniit ingerlariaqqissinnaallutik."

Naleqquttunngorlugit gruppit eqqortuunissaannik suliaqarnerup qularnaatsuunissaanut Naalackersuisut sulinermut periusissiaq namminneq pilersippaat "Suliffeqarfik tutsuiginartoq". Kommunini atorfillit suleqatiminnik ilinniartitsisarnissaat ataavartumik ilaatigut pissaaq, taamaalillutik atorfillit suliffeqanngitsunik naleqquttunngorlugit gruppinnortitsisarnissaat pitsaanerpaamik tulluarsaavigineqassammat.

9) Suliffissaaleqisut naleqquttunngorlugit gruppe 3-miittut nalilerneqartut sumut ingerlateqqinneqartarpat?

Kommunit peqatigalugit Namminersorlutik Oqartussat kiffartuussinissamik isumaqatigiissutaanni Piareersarfinni ilinniartunik piginnaanngorsartussatut innersuuisarnermut tunngatillugu imatut allassimasoqarpoq:

"Inuit isumassorneqarnissamik pisariaqartitsisut, aammalu Piareersarfiup neqeroortigisinnaasaata saniatigut immikkut ittumik sianigisariaqartut Piareersarfimmit kommunimi isumaginnittoqarfimmi oqartussaasunut innersuutigineqassapput, taamatuma kingornatigut inunnut taakkununga sapinngisamik pitsaanerpaamik suliarisassat pillugit suleqatigiinneq isumaginnittoqarfimmi oqartussaasullu aallartisarneqarsinnaassalluni."

10) Piareersarfimmiissimasut Piareersarfinnerup kingorna ilinniartinnut suliffinnulluunniit ingerlaqqissimannngitsut sumut ingerlateqqinneqartarpat? Qanoq kimillu ikorfartorneqartarpat?

Immikkut ittumik suliffissaaleqinermit tunngatillugu suliniuteqarnerup 2012-imi aallartinneqartup nanginnissaa Naalackersuisut aalajangiussimavaat. Suliniuteqarneq taanna, naannerusumik sivisunerusumillu pikkorissartitsineq pitsaasunik suliffissaaleqisunut inerititaqartitsisimavoq, suliffissaaleqisut ilarujussui, pikkorissartitsinerni taakkunani peqataasimasut kingornatigut suliffeqalernerinik nassataqarluni. Suliniuteqarnerup nassatarai PKU-mi pikkorissartitsinernik immikkut ittunik arlalippassuarnik ingerlatsisoqarsimaneranik, ukiormannalu aamma 2016 ilanngullugu Piareersarfinni tiguneqartut amerlisinnissaat suliniuteqarnermi

pingaartuutinneqarpoq. Tiguneqartut amerlinerini atuagarsornertaqanngitsumik ingerlataqartussat qitiutinneqassapput, kommuninit nalunaarutigineqarmat inuusuttorpassuit inuttut ineriartornermik, imminut tatiginermik, pisortani sullissivinnut tatiginninnermik nukittorsaasunik, aammalu inuunerminni anguniagassiisunik pisariaqartitsisut oqaatigineqarmat. Aatsaat tamakku pineqareerpata atuagarsornermik ingerlataviup aallartisarnissaanut imaluunniit suliffeqarfimmilernissamut piginnaaneqalissapput.

Aammattaaq 2015-ip naalernerani suliffisussarsiornermut nittartakkap ingerlatilernissaa Naalakkersuisut qilanaaraat, taamaalillutik innuttaasut suliffissaaleqisut suliffisarsiornerini, ingammillu illoqarfinni allani suliffinnik suliffissaaleqisup inuttalernissaannik ilisimasimanggissinnaasaanik ilitsersuinissaminnut suliffisarsiuussisarfii pitsaanipilussuarmik sakkussaaleqissammata. Aammattaarlu ullumikkut suliffinnik suliffissaaleqisunit inuttalernerqarsinnaasunik ilinniagaqarnermut tunngatillugu piginnaasanik suliffeqarfiusumit pisariaqartitaasunik pitsaanerusumik tamakkiisumik isiginnitsilersinnaassammata.

11) Inuusuttut suliffissaaleqisut akornanni nunaqarfinniittut illoqarfinnut naleqqiullugit qassiuppat?

Naatsorsueqqissaartarfiup qaammatikkaartumik nalunaarusiaata suliffissaaleqinermilu allanngoriartorerup illoqarfinni nunaqarfinnilu ukiutigut agguataarneri takutippai. 2015-imi juunimi nalunaarsuisimaneq ataaniippoq.

Utoqqaassuseq, najugarisaq suaassuserlu malillugit suliffissaaleqisut nalunaarsorsimani

Katillugit. .	Tamarmik			Illoqarfiit			Nunaqarfiit		
	Angutit	Arnat	Katill.	Angutit	Arnat	Katill.	Angutit	Arnat	Katill.
	1.931	1.661	3.592	1.679	1.356	3.035	252	305	557
-19 uk.	147	124	271	123	104	227	24	20	44
20-24 uk.	277	297	574	236	240	476	41	57	98
25-29 uk.	262	259	521	232	205	437	30	54	84
30-34 uk.	209	197	406	182	166	348	27	31	58
35-39 uk.	152	122	274	134	104	238	18	18	36
40-44 uk.	154	123	277	131	97	228	23	26	49
45-49 uk.	237	214	451	200	171	371	37	43	80
50-54 uk.	218	177	395	201	144	345	17	33	50
55-59 uk.	170	91	261	147	80	227	23	11	34
60-64 uk.	105	57	162	93	45	138	12	12	24

Nal.: Kisisitsit naatsorsueqqissaariffiup toqqorsivianit uannga tiguneqarsinnaapput;

<http://bank.stat.gl/ardled2>

<http://www.stat.gl/dialog/main.asp?lang=da&version=201510&sc=AR&subthemecode=O1&colcode=O>

12) Nunaqarfinni inuusuttut inersimasullu suliffissaaleqisut pillugit Naalakkersuisut qanoq iliuuseqarniarpat?

2013-imiilli konto 64.13.23-mi Piareersarfiit nunagisap nunaqarfiinukarnissaannut, aammalu piginnaanngorsaanerumut, ilinniagaqarnermut imaluunniit suliffeqarnermut tunngatillugu ilitsersorneqarnissamik kissaatigisaqartunut ornigulluni ilitsersuisarnissamut

aningaasanik immikkoortitsisoqarsimavoq. Nunaqarfimmeeraanni Piareersarfinni ilinniartutut illoqarfimmi kollegiami inissamik neqeroorfigineqarnissamut periarfissaqarpoq.

Piffissami 2012-2016-imi Villum Fonden katillugit nunaqarfinni toqqartukkani aqqanilinni NUIKI-mi ingerlatanik aqqaneq-marlunnik ingerlatsinissamut 15,6 mio. koruuninik tapiissuteqarsimavoq. NUIKI-mi ingerlatat taakku tassaapput nunaqarfinnut ataasiakkaanut tamanut naleqqussakkatut Piareersarfinni ingerlatatut ukiumik ataatsimik sivissusilinnut assingusut. NUIKI 2010/2011-mi Itillimi, aamma 2011/2012-imi Niaqornaarsummi piareersaatitut ingerlassamik tunngaveqarpoq. Taamaalilluni nunaqarfinni makkunani NUIKI-mik ingerlatanik manna tikillugu ingerlatsisoqarsimavoq:

2010-2011: **Itilleq** (Namminersorlutik Oqartussanit aningaasaliiffigineqartutut piareersaatitut suliniut)

2011-2012: **Niaqornaarsuk** (Namminersorlutik Oqartussanit aningaasaliiffigineqartutut piareersaatitut suliniut)

2012-2013: **Niaqornaarsuk, Tasiusaq** (Upernaviup eqqaani) aamma **Attu** (Villum Fondenimit aamma Namminersorlutik Oqartussanit aningaasaliiffigisat)

2013-2014: **Kulusuk, Kuummiut** aamma **Qeqertarsuatsiaat** (Villum Fondenimit aamma Namminersorlutik Oqartussanit aningaasaliiffigisat)

2014-2015: **Ikerasak** aamma **Kullorsuaq** (holdit marluk) (Villum Fondenimit aamma Namminersorlutik Oqartussanit aningaasaliiffigisat)

2015-2016: **Sarfannugit, Atammik** aamma **Kangerlussuaq** (Villum Fondenimit aamma Namminersorlutik Oqartussanit aningaasaliiffigisat).

Villum Fondimit aningaasaliinerit 2016-ip naanerani pisassaajunnaarpata NUIKI-p arlaannik ilusilersillugu ingerlateqqinnissaanut AIS2016 2 mio. koruuninik kissaatigisamik imaqarpoq.

Inunnut nunaqarfimmeersunut tunngatitanik ilinniagassanik neqerooruteqarpoq. Tassunga atatillugu taaneqarsinnaapput Campus Kujallermi Serviceassistentitut ilinniagaqarneq, PI/SPS-imi ulluunerani meeqqanik sullissinermi ikiortinngorniarnaq, aamma Peqqissaanermik Ilinniarfimmi Peqqissaanermik suliaqartutut ilinniagaqarneq.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Vittus Qujaukitsoq